

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

An Ardteistiméireacht 2011

**Aistriúchán
Ar Scéim Mharcála**

STAIR

Gnáthleibhéal

Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission

AN ARDTEISTIMÉIREACHT **2011**

SCÉIM MHARCÁLA

STAIR **AN NUA-AOIS DHÉANACH**

GNÁTHLEIBHÉAL

TUARASCÁIL AR AN STAIDÉAR TAIGHDE (TST)
(100 marc)

TEIDEAL AN STAIDÉIR (níl aon mharc ina leith seo)

Ní cheadaítear marc ar bith i leith an teidil ach ní mór an teideal a thabhairt san áireamh sa mheastóireacht ‘ar an mbaint atá ag na foinsí leis an ábhar staidéir’ faoin *Meastóireacht ar na Foinsí*.

PLEAN IMLÍNEACH (15 mharc)

Foinsí a lua = 6 mharc Gnéithe eile = 9 marc

Foinsí a lua

Iarrtar dhá fhoinse a lua.

Foinse amháin a lua go cuimsitheach agus go cruinn = 3 mharc

3 mharc x 2 = 6 mharc ar an dá fhoinse

Teideal = 1 mharc

Údar = 1 mharc

Mír eolais eile sa bhreis air sin mar fhianaise (m.sh.: foilsitheoir, dáta foilsithe, seoladh suímh idirlín, etc.) = 1 mharc

An t-ábhar staidéir atá molta a shainiú agus bunús a thabhairt dó, ag sonrú na n-aidhmeanna agus an cur chuige atá i gceist.

An leagann an t-iarrthóir amach go soiléir an t-ábhar a bhfuil sé i gceist staidéar a dhéanamh air agus an chúis go ndéantar? An leagann an t-iarrthóir amach na haidhmeanna leis an staidéar agus an chaoi ar dóigh go mbainfear amach iad?

Agus an freagra á mheas ina iomláine, cé chomh maith is a éiríonn leis an iarrthóir an méid sin a dhéanamh go soiléir agus go loighciúil?

go han-mhaith = 8-9 marc
go maith = 6-7 marc
réasúnta = 3-5 mharc
go lag = 0-2 mharc

MEASTÓIREACHT AR NA FOINSÍ (25 marc)

Tagairt a dhéanamh d'fheabhas nó do laige na bhfoinsí agus léargas a thabhairt ar an mbaint atá ag na foinsí leis an ábhar.

Cé chomh fada a éiríonn leis an iarrthóir é seo a dhéanamh go soiléir agus go loighciúil?

Tagairt don DÁ fhoirse

go han-mhaith = 21-25 marc

go maith = 15-20 marc

réasúnta = 8-14 marc

go lag = 0-7 marc

Tagairt d'fhoirse AMHÁIN

go han-mhaith = 14-17 marc

go maith = 10-13 marc

réasúnta = 5-9 marc

go lag = 0-4 mharc

AISTE FHADA (60 marc)

Aiste staire = 50 marc

Athbhreithniú ar an bpróiseas taighde = 10 marc

Is féidir an t-athbhreithniú seo a bheith fite fuaite tríd an aiste nó a bheith curtha i láthair mar alt ann féin.

Ba cheart an aiste staire a mheas mar aonad agus marcanna as 50 a bhronnadh mar seo a leanas:

<i>Eolas ar an stair – 25 marc</i> Críochnúil, cruinn agus ag baint le hábhar an teidil	<i>Go han-mhaith:</i> 21-25 <i>Go maith:</i> 15-20 <i>Réasúnta:</i> 8-14 <i>Go lag:</i> 0-7
<i>Scileanna taighde – 15 mharc</i> Tá suntas ó thaobh staire leis an staidéar a roghnaíodh (ní ábhar gan iomrá, gan tábhacht é) Plé cóir cothrom ar na ceisteanna. Taighde sách domhain léirithe	<i>Thar barr:</i> 13-15 <i>Go han-mhaith:</i> 10-12 <i>Go maith:</i> 7-9 <i>Réasúnta:</i> 4-6 <i>Go lag:</i> 0-3
<i>Cur i Láthair – 10 marc</i> Leagan Amach Fad cuí	<i>Go han-mhaith:</i> 8-10 <i>Go maith:</i> 6-7 <i>Réasúnta:</i> 4-5 <i>Go lag:</i> 0-3

Athbheithniú ar an bpróiseas taighde (10 marc)

Is féidir seo a chur i láthair mar chuid ann féin nó mar chuid shlán den aiste.
Ba cheart don scrúdaitheoir an cuntas ar an bpróiseas taighde a mheas ina iomláine.
Tar éis an t-athbheithniú a mheas, ba cheart don scrúdaitheoir marcanna a bhronnadh mar seo a leanas:

Go han-mhaith: 8-10

Go maith: 6-7

Réasúnta: 4-5

Go lag: 0-3

Roinn 1: CEIST DHOICIMÉAD-BHUNAITHE (CDB)
(100 marc)

Tá ceithre chuid sa cheist Dhoiciméad-bhunaithe:

1. Tuiscint (40 marc)
2. Comparáid (20 marc)
3. Criticeas (20 marc)
4. Comhthéacsúchán (20 marc)

1. Tuiscint (40 marc)

- (a) Doire (ón ardeaglais AMHÁIN = 0) 8M
 - (b) Fliuch/ Gaofar/ Báisteach throm CEANN ar bith 8M
 - (c) Seirbhís (reiligiúnach) 8M
 - (d) Iompraíonn siad claimhte 8M
 - (e) Airgead, cairdín, píoba, fliúiteanna, drumáí Aon DHÁ CHEANN
8M
- Uasmhéid = 40M

2. Comparáid (20 marc)

- (a) Tagann Doiciméad A agus Doiciméad B le chéile = 2M

Dar le Doiciméad A chaith siad “babhlaeir” = 4M

Taispeántar i nDoiciméad B máirseálaithe atá ag caitheamh babhlaer = 4M

Marcáiltear cáilíocht an mhínithe de réir mar atá tuillte.

Freagra a luann an dá dhoiciméid = 4M + 4M Uasmhéid = 10M

- (b) Doiciméad A nó Doiciméad B = 2M

Dar le Doiciméad A bhí siad tiomanta - iad ag máirseáil in ainneoin na drochaimsire

Bhí traidisiún tábhachtach dóibh - a gcuid tiúineanna agus éidí

Bhí stádas tábhachtach dóibh - thaispeáin éide cén chéim a bhí ag lucht a gcaite sa chlub

Bhí oidhreacht Phrotastúnach tábhachtach dóibh - bheith diongbháilte i gcosaint

Taispeántar i nDoiciméad A na Printísigh ina gcuid éidí traidisiúnta, le meirgí agus le claimhte agus le bannaí máirseála

Marcáiltear cáilíocht an mhínithe de réir mar atá tuillte.

Dhá phointe chun tacú leis an bhfreagra = $4M + 4M$ Uasmhéid = 10M

3. **Criticeas (20 marc)**

(a) Comhairle réasúnach? Thug nó Níor thug = 2M

Dhá chúis le 'Thug' nó le 'Níor thug' = $4M + 4M$

Moladh sa tseanmóir "a bheith srianta i leith daoine a bhain le reiligiúin eile".

An t-athfhriotal thuas amháin = 2M

Is cosúil gur comhairle réasúnach é iompar le meas ar dhaoine eile, gan chion a thabhairt a bheadh ina chúis le trioblóid.

Ag an am céanna iarrtar ar na Printísigh "an oidhreacht Phrotastúnach a chosaint go diongbháilte", iad féin a dhearbhu agus an creideamh a choinneáil.

Marcáiltear cáilíocht an mhínithe de réir mar atá tuillte.

Uasmhéid = 10M

(b) Tá buntáiste ag baint leis an bhfoinse pictiúir sa mhéid is go bhféadaimid a fheiceáil lenár gcuid súl féin - féadaimid amharc ar an radharc mar a bhí sé ar an lá.

Leis an bhfoinse scríofa caithfimid glacadh leis go bhfuil cur síos an scríbhneora cóir cruinn.

Marcáiltear cáilíocht an mhínithe de réir mar atá tuillte.

Freagra a luann an dá dhoiciméid = $5M + 5M$

Uasmhéid = 10M

4. **Comhthéacsúchán (20 mharc)**

Marcáiltear de réir phrionsabal an Ráitis Bhuntábhachta.

Uasmhéid = 20M

Is féidir **Ráiteas Buntábhachta** a shainmhíniú mar ráiteas de chineál acu seo a leanas:

- Ráiteas faoi fhíric shuntasach a bhaineann le hábhar na ceiste a cuireadh
- Míniú, tuairim nó tráchttaireacht bhailí a bhaineann le hábhar na ceiste a cuireadh
- Ráiteas suntasach réamhráiteach **NÓ** clabhsúir a bhaineann le hábhar na ceiste a cuireadh

Maidir leis an bprionsabal marcála de réir Ráiteas Buntábhachta a chur i bhfeidhm, déanfaidh na scrúdaitheoirí mar seo a leanas:

- Tar éis an freagra a léamh, ba cheart é a bhriseadh suas ina Ráitis Bhuntábhachta, agus tic (✓) a chur ag deireadh gach Ráiteas Buntábhachta a chríochnaítear
- Bronntar 5 mharc ar gach Ráiteas Buntábhachta a chríochnaítear

- D'fhéadfadh go ngnóthófaí 1-4 mharc ar Ráiteas Buntábhachta nach gcríochnaítear ag deireadh freagra.

Sa chás seo, maidir le ceist 4 sa Cheist Dhoiciméad-bhunaithe, féachfaidh an scrúdaitheoir le 5 mharc an ceann a bhronnadh maidir le ceithre Ráiteas Buntábhachta maidir le hUasmhéid 20 marc.

Roinn 2: ÉIRE (100 marc)

agus

Roinn 3: AN EORAIP AGUS AN DOMHAN MÓR (200 marc)

Ní mór don iarrthóir freagairt mar gheall ar Thopaic **amháin** i Roinn 2 agus **dhá** Thopaic i Roinn 3.

Tá gach Topaic roinnte ina thrí chuid:

- Aonad faoi spreagadh le 4/5 de cheisteanna gearra le tabhairt fúthu (uasmhéid: 30 marc)
- Alt gairid le scríobh mar gheall ar cheann de cheithre cinn de cheanteidil (uasmhéid 30 marc)
- Alt níos faide le scríobh mar fhreagra ar cheann de cheithre cinn de cheisteanna (uasmhéid: 40 marc)

Déanfar an mharcáil ar A, B agus C mar seo a leanas:

- Is é an gnáthrud go mbronnfar na marcanna de réir 6 mharc in aghaidh na ceiste agus le 6 mharc x 5 ghnóthófaí uasmhéid 30 marc. Féach ***Nótaí maidir le topaicí faoi leith*** thíos maidir le hathruithe ón nós sin.
- Déanfar an mharcáil ar an bhfreagra seo de réir phrionsabail an Ráitis Bhuntábhachta mar a leagtar síos thuas. Ceadófar Uasmharc Carnach 20 marc i leith na Ráiteas Buntábhachta agus ceadófar Uasmharc 10 marc i leith Mheastóireacht Ghinearálta an scrúdaitheora ar an bhfreagra. Feic an scála aistritheach thíos.
- Déanfar an mharcáil ar an bhfreagra seo de réir phrionsabail an Ráitis Bhuntábhachta mar a leagtar síos thuas. Ceadófar Uasmharc Carnach 30 marc i leith Ráitis Bhuntábhachta agus ceadófar Uasmharc 10 marc i leith Mheastóireacht Ghinearálta an scrúdaitheora ar an bhfreagra. Feic an scála aistritheach thíos.

Marc Carnach (MC)

Seo é an marc iomlán a bhronntar mar gheall ar Ráitis Bhuntábhachta, faoi réir ag uasmhéid marcanna 20 marc i gcás chuid B agus uasmhéid marcanna 30 marc i gcás chuid C.

Meastóireacht Ghinearálta (MG)

Agus marcanna á mbronnadh faoi MG, tabharfaidh an scrúdaitheoir san áireamh a fheabhas a thagann an freagra leis an gceannteideal nó a théitear i ngleic leis an gceist a cuireadh. Beidh an tábla grádúcháin seo a leanas i bhfeidhm:

Thar barr: 9-10 marc

Go han-mhaith: 7-8 marc

Go maith: 5-6 mharc

Réasúnta: 3-4 mharc

Go lag: 0-2 mharc

Agus marcanna faoi MC agus MG araon á mbronnadh, beidh dearcadh oscailte ag an scrúdaitheoir, ag déileáil leis an ábhar, maidir leis an réimse freagraí inghlactha a bhféadfaí bheith ag súil leo ó iarrthóir ar an nGnáthleibhéal agus beidh tuiscint ag an scrúdaitheoir ar scóip an eolais agus na scileanna staire a éilítear faoin siollabas.

Nótaí maidir le topaicí faoi leith
ROINN 2: ÉIRE (100 marc)

Ceisteanna ar cheann **amháin** de na cúig thopaic thíos.

Éire: Topaic 1

Éire agus an tAontas, 1815-1870

- A1. Baile Átha Luain (3M) Meitheamh 15/ 1843 (3M) (6)
A2. An Fuascailteoir (6)
A3. Meanmnú agus béicíl/ “Hurá! Fad saoil ag Ó Conaill” (6)
A4. Lena cheann, lena láimh agus lena chaipín/ Chroith sé ar ais chucu (6)
A5. Míráthúil (6)
- B - Uasmhéid MC = 20 marc Uasmhéid MG = 10 marc
- C - Uasmhéid MC = 30 marc Uasmhéid MG = 10 marc

Éire: Topaic 2

Gluaiseachtaí ar son leasú polaitíochta agus sóisialta, 1870-1914

- A1. Biorra (3M) Aibreán 1/ Domhnach Cásca/ 1888 (3M) (6)
A2. Cosa stocaí/ Buataisí ar bith (6)
A3. Míleac (3M) Durlas (3M) (6)
A4. Ó hÉilí a fuair an chéad chúl ariamh i gCraobh na hÉireann (6)
(‘an chéad chúl’ AMHÁIN = 3M)
A5. Ba é Ó Cíosóg a bhunaitheoir/ Duine de na chéad Rúnaithe (6)
(Tacadóir AMHÁIN = 3M)
- B - Uasmhéid MC = 20 marc Uasmhéid MG = 10 marc
- C - Uasmhéid MC = 30 marc Uasmhéid MG = 10 marc

Éire: Topaic 3

Ar thóir an fhlaithis agus tionchar na críochdheighilte, 1912-1949

- A1. Deir sé: “nach raibh mé in ann fianaise mo shúl a chreidiúint?” nach raibh a leithéid feicthe ag aon duine dinn roimhe sin” (6)
A2. An caladh/ an ceantar tionsclaíochta (6)
A3. Mar bhí cuid thábhachtach de thionscail chogaidh Shasana lonnaithe ansin (6)
A4. Nach raibh Tuaisceart Éireann sábháilte ó bhúamadóirí Gearmánacha (6)
A5. Cabhair éigeandála, m.sh. innill dóiteáin (6)
- B - Uasmhéid MC = 20 marc Uasmhéid MG = 10 marc
- C - Uasmhéid MC = 30 marc Uasmhéid MG = 10 marc

Éire: Topaic 4
Diaspóra na hÉireann, 1840-1966

- A1. Ar bord loinge (6)
A2. Bostún/ Nua-Eabhrac/ Québec (6)
A3. Féadaimid fir, mná agus leanaí – teaghlaigh, is dócha, a fheiceáil (6)
(Leanaí AMHÁIN = 3M)
A4. Is iad nó Ní hiad le míniú bailí AMHÁIN (6)
A5. Míniú bailí AMHÁIN (6)
- B - Uasmhéid MC = 20 marc Uasmhéid MG = 10 marc
- C - Uasmhéid MC = 30 marc Uasmhéid MG = 10 marc

Éire: Topaic 6
An rialtas, an geilleagar agus an tsochaí i bPoblacht na hÉireann, 1949-1989

- A1. Ambasadóir na Breataine/ Peter Clutterbuck (6)
A2. Gan aon mholadh gurbh í an Bhreatain ba chúis leis an (6)
gcríochdheighilt
A3. Ag cur brú ar an Tuaisceart (dul le hÉirinn aontaithe) (6)
A4. Bhí. Aon chúis bhailí AMHÁIN (6)
A5. (Terence) Ó Néill (6)
- B - Uasmhéid MC = 20 marc Uasmhéid MG = 10 marc
- C - Uasmhéid MC = 30 marc Uasmhéid MG = 10 marc

ROINN 3: AN EORAIP AGUS AN DOMHAN MÓR (200 marc)

Ceisteanna ar dhá cheann de na sé thopaic thíos.

An Eoraip agus an domhan mór: Topaic 1

Náisiúnachas agus foirmiú stát san Eoraip, 1815-1871

- A1. New Lanark (6)
A2. Trí iad a spreagadh nó trína gcuid fiosrachta a mhúscailt (le pictiúir, léarscáileanna, nithe nádúrtha) (6)
A3. Aon phíosa fianaise AMHÁIN (6)
A4. A gcuid fiosrachta múscailte/ Comhrá bríomhar cruthaithe/ An-fhonn cruthaithe tuiscint a fháil (6)
A5. Pointe bailí AMHÁIN maidir le disciplín (6)
- B - Uasmhéid MC = 20 marc Uasmhéid MG = 10 marc
C - Uasmhéid MC = 30 marc Uasmhéid MG = 10 marc

An Eoraip agus an domhan mór: Topaic 2

Náisiúnstáit agus teannas idirnáisiúnta, 1871-1920

- A1. Cuireann sé síos orthu mar “glan as bhur meabhair, glan as bhur meabhair” (6)
A2. Deir sé go bhfuil siad frith-Ghearmánach/ “Ach iarrann bhur nuachtáin ar an bpobal diúltú do mo chuid cairdis.” (6)
A3. Domhanda (3M) agus ag leathnú go tapa (3M) (6)
A4. Chun a chuid tráchtála a chosaint (6)
A5. Aon bheart bailí AMHÁIN (6)
- B - Uasmhéid MC = 20 marc Uasmhéid MG = 10 marc
C - Uasmhéid MC = 30 marc Uasmhéid MG = 10 marc

An Eoraip agus an domhan mór: Topaic 3

Deachtóireacht agus daonlathas san Eoraip, 1920-1945

- A1. Go raibh náire ar chuid mhór den lucht dífhostaithe go raibh siad dífhostaithe (6)
A2. Leadaithe leisciúla díomhaoine (ar an dól)/Go bhféadfadh na fir seo ar fad obair a fháil dá mbeadh sí uathu (6)
A3. Gur dhiúgairí ciniciúla iad (6)
A4. Gur dhaoine breátha iad (6)
A5. Aon ghlóirmhian bhailí AMHÁIN de chuid na máirseálaithe (6)
- B - Uasmhéid MC = 20 marc Uasmhéid MG = 10 marc
C - Uasmhéid MC = 30 marc Uasmhéid MG = 10 marc

An Eoraip agus an domhan mór: Topaic 4
Easaontas agus ath-ailíniú san Eoraip, 1945-1992

- A1. Búdaipeist/ An Ungáir (3M) Samhain 4/ 1956 (3M) (6)
A2. Tanc armúrtha/ Foirgnimh dhamáistithe (6)
A3. Bhí nó Ní raibh le cúis bhailí AMHÁIN (6)
A4. Aon chúis bhailí AMHÁIN (6)
A5. Thoir (6)
- B - Uasmhéid MC = 20 marc Uasmhéid MG = 10 marc
- C - Uasmhéid MC = 30 marc Uasmhéid MG = 10 marc

An Eoraip agus an domhan mór: Topaic 5
Cúlú na hEorpa ó impireachtaí agus an toradh, 1945-1990

- A1. An Phuínseaib (3M) Deilí Nua (3M) (6)
A2. Na hionsaitheoirí (3M) Aon chúis bhailí AMHÁIN (6)
A3. Gortú ar an glár éadain/ Cailleadh fola/ Gortú ar an gcois (6)
A4. Níor thaitin siad leis/ Ba ghráin leis iad (3M) Aon chúis bhailí AMHÁIN (6)
A5. Aon chúis ghairid bhailí AMHÁIN (6)
- B - Uasmhéid MC = 20 marc Uasmhéid MG = 10 marc
- C - Uasmhéid MC = 30 marc Uasmhéid MG = 10 marc

An Eoraip agus an domhan mór: Topaic 6
Na Stáit Aontaithe agus an domhan, 1945-1989

- A1. Is mó an seans atá anois ann ná ag aon am ó thosaigh Vítneam Thuaidh ar a n-ionradh (ceithre bliana roimhe sin). (6)
A2. Gur mór ag Meiriceá saoirse na náisiún/ Gur mór ag Meiriceá a leasa féin san Áise agus ar fud limistéar an Aigéin Chiúin. (6)
A3. Go bhfuil a fhios acu nach féidir leo a gcuid cuspóirí ionsaitheacha a bhaint mach ae áimh ĩidir l (6)
A4. Tacaíocht (3M) Buíochas (3M) (6)
A5. (Richard) Nixon (6)
- B - Uasmhéid MC = 20 marc Uasmhéid MG = 10 marc
- C - Uasmhéid MC = 30 marc Uasmhéid MG = 10 marc

Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission

AN ARDTEISTIMÉIREACHT **2011**

SCÉIM MHARCÁLA

STAIR **AN LUATH-AOIS**

GNÁTHLEIBHÉAL

TUARASCÁIL AR AN STAIDÉAR TAIGHDE (TST)
(100 marc)

TEIDEAL AN STAIDÉIR (níl aon mharc ina leith seo)

Ní cheadaítear marc ar bith i leith an teidil ach ní mór an teideal a thabhairt san áireamh sa mheastóireacht ‘ar an mbaint atá ag na foinsí leis an ábhar staidéir’ faoin *Meastóireacht ar na Foinsí*.

PLEAN IMLÍNEACH (15 mharc)

Foinsí a lua = 6 mharc Gnéithe eile = 9 marc

Foinsí a lua

Iarrtar dhá fhoinse a lua.

Foinse amháin a lua go cuimsitheach agus go cruinn = 3 mharc

3 mharc x 2 = 6 mharc do dhá fhoinse

Teideal = 1 mharc

Údar = 1 mharc

Mír eolais eile sa bhreis air sin mar fhianaise (m.sh.: foilsitheoir, dáta foilsithe, seoladh suímh idirlín, etc.) = 1 mharc

An t-ábhar staidéir atá molta a shainiú agus bunús a thabhairt dó, ag sonrú na n-aidhmeanna agus an cur chuige atá i gceist.

An leagann an t-iarrthóir amach go soiléir an t-ábhar a bhfuil sé i gceist staidéar a dhéanamh air agus an chúis go ndéantar? An leagann an t-iarrthóir amach na haidhmeanna leis an staidéar agus an chaoi ar dóigh go mbainfear amach iad?

Agus an freagra á mheas ina iomláine, cé chomh maith is a éiríonn leis an iarrthóir an méid sin a dhéanamh go soiléir agus go loighciúil?

go han-mhaith = 8-9 marc
go maith = 6-7 marc
réasúnta = 3-5 mharc
go lag = 0-2 mharc

MEASTÓIREACHT AR NA FOINSÍ (25 marc)

Tagairt a dhéanamh d'fheabhas nó do laige na bhfoinsí agus léargas a thabhairt ar an mbaint atá ag na foinsí leis an ábhar.

Cé chomh maith is a éiríonn leis an iarrthóir an méid sin a dhéanamh go soiléir agus go loighciúil?

Tagairt don DÁ fhoinse

go han-mhaith = 21-25 marc

go maith = 15-20 marc

réasúnta = 8-14 mharc

go lag = 0-7 marc

Gan ach tagairt d'fhoinse AMHÁIN

go han-mhaith = 14-17 marc

go maith = 10-13 mharc

réasúnta = 5-9 marc

go lag = 0-4 mharc

AISTE FHADA (60 marc)

Aiste staire = 50 marc

Athbhreithniú ar an bpróiseas taighde = 10 marc

Is féidir an t-athbhreithniú ar an bpróiseas taighde a bheith ina chuid shlán den aiste nó is féidir é a chur i láthair mar ghné ar leith den obair.

Ba cheart an aiste staire a mheas mar aonad agus marcanna as 50 a bhronnadh mar seo a leanas:

<i>Eolas ar an stair – 25 marc</i> Críochnúil, cruinn agus ag baint le hábhar an teidil	<i>Go han-mhaith:</i> 21-25 <i>Go maith:</i> 15-20 <i>Réasúnta:</i> 8-14 <i>Go lag:</i> 0-7
<i>Scileanna taighde – 15 mharc</i> Tá suntas ó thaobh staire leis an staidéar a roghnaíodh (ní ábhar gan iomrá, gan tábhacht é) Plé cóir cothrom ar na ceisteanna Taighde sách domhain léirithe	<i>Sármhaith</i> 13-15 <i>Go han-mhaith:</i> 10-12 <i>Go maith:</i> 7-9 <i>Réasúnta:</i> 4-6 <i>Go lag:</i> 0-3
<i>Cur i Láthair – 10 marc</i> Leagan amach Fad cuí	<i>Go han-mhaith:</i> 8-10 <i>Go maith:</i> 6-7 <i>Réasúnta:</i> 4-5 <i>Go lag:</i> 0-3

Athbhreithniú ar an bpróiseas taighde (10 marc)

Is féidir seo a chur i láthair mar chuid ann féin nó mar chuid shlán den aiste.
Ba cheart don scrúdaitheoir an cuntas ar an bpróiseas taighde a mheas ina iomláine.
Tar éis an t-athbhreithniú a mheas, ba cheart don scrúdaitheoir marcanna a bhronnadh mar seo a leanas:

Go han-mhaith: 8-10

Go maith: 6-7

Réasúnta: 4-5

Go lag: 0-3

Roinn 1: CEIST DHOICIMÉAD-BHUNAITHE (CDB)
(100 marc)

Tá ceithre chuid sa cheist Dhoiciméad-bhunaithe:

1. Tuiscint (40 marc)
2. Comparáid (20 marc)
3. Criticeas (20 marc)
4. Comhthéacsúchán (20 marc)

1. Tuiscint (40 marc)

- (a) Stair (4M) agus Filíocht (4M) 8M
- (b) Saibhir – “fear saibhir rachmasach” 8M
- (c) Fhaitíos orthu filí a mhaslú “ar fhaitíos go ndéanfaí ceap magaidh den duine sin os comhair an phobail” 8M
- (d) Léirigh filíocht na mBard greann (4M) agus cumadóireacht mhaith (4M) 8M
- (e) Is annamh a scríobhann siad faoi ghníomhartha dea-dhaoine/Tugann siad glóir dóibh siúd is contúirtí maidir le heasumhlaíocht agus le ceannairc/Níor léirigh siad aon scil in ornáideachas na filíochta 8M

2. Comparáid (20 marc)

- (a) Déan comparáid idir ról an fhile mar atá sé leagtha amach i nDoiciméad A agus ról an fhile mar atá sé leagtha amach i nDoiciméad B

Marcáiltear cáilíocht an mhínithe de réir mar atá tuillte.

mharc Sármaith = 9-10 marc Go han-mhaith = 7-8 marc Go maith = 5-6
Réasúnta = 3-4 marc Go lag = 0-2 marc
Freagra nach luann ach doiciméad amháin = uasmhéid 5M
10M

(b) Cé acu doiciméad, A nó B, is báúla leis na baird Éireannacha?

Marcáiltear cáilíocht an mhíne de réir mar atá tuillte.
mharc Sármaith = 9-10 marc Go han-mhaith = 7-8 marc Go maith = 5-6
Réasúnta = 3-4 marc Go lag = 0-2 marc
Freagra nach luann ach doiciméad amháin = uasmhéid 5M
10M

3. *Criticeas* (20 marc)

(a) Ceapann nó ní cheapann

Níl gá ach le fáth amháin
Marcáiltear cáilíocht an mhíne de réir mar atá tuillte.
mharc Sármaith = 9-10 marc Go han-mhaith = 7-8 marc Go maith = 5-6
Réasúnta = 3-4 marc Go lag = 0-2 marc
10M

(b) Fianaise go raibh Spenser fiosrach faoi fhilíocht na mbard

Aistríodh an-chuid de na dánta ar a shon ionas go dtuigfeadh sé iad
Marcáiltear cáilíocht an mhíne de réir mar atá tuillte.
mharc Sármaith = 9-10 marc Go han-mhaith = 7-8 marc Go maith = 5-6
Réasúnta = 3-4 marc Go lag = 0-2 marc
10M

4. *Comhthéacsúchán* (20 marc)

Marcáiltear de réir phrionsabail an Ráitis Bhuntábhachta.
Uasmhéid = 20M

Is féidir **Ráiteas Buntábhachta** a shainmhíniú mar ráiteas de chineál acu seo a leanas:

- Ráiteas faoi fhíric shuntasach a bhaineann le hábhar na ceiste a cuireadh
- Míniú, tuairim nó tráchtairacht bhailí a bhaineann le hábhar na ceiste a cuireadh

- Ráiteas suntasach réamhráiteach NÓ clabhsúir a bhaineann le hábhar na ceiste a cuireadh

Maidir leis an bprionsabal marcála de réir Ráiteas Buntábhachta a chur i bhfeidhm, déanfaidh na scrúdaitheoirí mar seo a leanas:

- Tar éis an freagra a léamh, ba cheart é a bhriseadh suas ina Ráitis Bhuntábhachta, agus tic (✓) a chur ag deireadh gach Ráiteas Buntábhachta a chríochnaítear
- Bronntar 5 mharc ar gach Ráiteas Buntábhachta a chríochnaítear
- D'fhéadfadh go ngnóthófaí 1-4 mharc ar Ráiteas Buntábhachta nach gcríochnaítear ag deireadh freagra.

Sa chás seo, maidir le ceist 4 sa Cheist Dhoiciméad-bhunaithe, féachfaidh an scrúdaitheoir le 5 mharc an ceann a bhronnadh maidir le ceithre Ráiteas Buntábhachta maidir le hUasmhéid 20 marc.

**Roinn 2: ÉIRE (100 marc) agus
Roinn 3: AN EORAIP AGUS AN DOMHAN MÓR (200 marc)**

Ní mór don iarrthóir freagairt mar gheall ar Thopaic **amháin** i Roinn 2 agus **dhá** Topaic i Roinn 3.

Tá gach Topaic roinnte ina thrí chuid:

- D. Aonad faoi spreagadh le 4/5 de cheisteanna gearra le tabhairt fúthu (uasmhéid: 30 marc)
- E. Alt gairid le scríobh mar gheall ar cheann de cheithre cinn de cheannteidil (uasmhéid: 30 marc)
- F. Alt níos faide le scríobh mar fhreagra ar cheann de cheithre cinn de cheisteanna (uasmhéid: 40 marc)

Déanfar an mharcáil ar A, B agus C mar seo a leanas:

- D. Is é an gnáthrud go mbronnfar na marcanna de réir 6 mharc in aghaidh na ceiste agus le 6 mharc x 5 ghnóthófaí uasmhéid 30 marc. Féach **Nótaí maidir le topaicí faoi leith** thíos maidir le hathruithe ón nós sin.
- E. Déanfar an mharcáil ar an bhfreagra seo de réir phrionsabail an Ráitis Bhuntábhachta mar a leagtar síos thuas. Ceadófar Uasmharc Carnach 20 marc i leith na Ráiteas Buntábhachta agus ceadófar Uasmharc 10 marc i leith Mheastóireacht Ghinearálta an scrúdaitheora ar an bhfreagra. Feic an scála aistritheach thíos.
- F. Déanfar an mharcáil ar an bhfreagra seo de réir phrionsabail an Ráitis Bhuntábhachta mar a leagtar síos thuas. Ceadófar Uasmharc Carnach 30 marc

i leith Ráitis Bhuntábhachta agus ceadófar Uasmharc 10 marc i leith Mheastóireacht Ghinearálta an scrúdaitheora ar an bhfreagra. Feic an scála aistritheach thíos.

Marc Carnach (MC)

Seo é an marc iomlán a bhronntar mar gheall ar Ráitis Bhuntábhachta, faoi réir ag uasmhéid marcanna 20 marc i gcás chuid B agus uasmhéid marcanna 30 marc i gcás chuid C.

Meastóireacht Ghinearálta (MG)

Agus marcanna á mbronnadh faoi MG, tabharfaidh an scrúdaitheoir san áireamh a fheabhas a thagann an freagra leis an gceannteideal nó a théitear i ngleic leis an gceist a cuireadh. Beidh an tábla grádúcháin seo a leanas i bhfeidhm:

Sármhaith 9-10 marc

Go han-mhaith: 7-8 marc

Go maith: 5-6 mharc

Réasúnta: 3-4 mharc

Lag: 0-2 mharc

Agus marcanna faoi MC agus MG araon á mbronnadh, beidh dearcadh oscailte ag an scrúdaitheoir, ag déileáil leis an ábhar, maidir leis an réimse freagraí inghlactha a bhféadfaí bheith ag súil leo ó iarrthóir ar an nGnáthleibhéal agus beidh tuiscint ag an scrúdaitheoir ar scóip an eolais agus na scileanna staire a éilítear faoin siollabas.

Nótaí maidir le topaicí faoi leith

ROINN 2: ÉIRE (100 marc)

Freagair ceisteanna ar cheann **amháin** de na cúig thopaic thíos.

Éire: Topaic 2

Éirí amach agus concas in Éirinn i réimeas Eilíse, 1558-1603

- A1. Láthair dheas/foirgnimh áille/daonra/Umhlaíocht agus dílseacht -
Aon 2 cheann do 3M an ceann 6M
- A2. Nuair a bhíonn siad ullamh chun catha 6M
- A3. Mar gur raibh an ceann is fearr ag Baile Átha Cliath ar na Gaeil sna cathanna 6M
- A4. Cruinnítear trúpaí ceithre huair in aghaidh na bliana le haghaidh traenála 6M
- A5. Aon chur síos réasúnta ar raon na Páile 6M
- B - Uasmhéid MC = 20 marc Uasmhéid MG= 10 marc
- C - Uasmhéid MC = 30 marc Uasmhéid MG = 10 marc

Éire: Topaic 3

An ríocht agus an choilíneacht: An streachailt don lámh uachtar in Éirinn, 1603-1660

- A1. Deartháir an údair 6M
- A2. Sir Arthur Aston 6M
- A3. (Na lochtaí agus na háiléir agus an túr agus na luscaí) sa séipéal 6M
- A4. Maraíodh iad go léir 6M
- A5. Aon chúis bhailí AMHÁIN 6M
- B - Uasmhéid MC = 20 marc Uasmhéid MG= 10 marc
- C - Uasmhéid MC = 30 marc Uasmhéid MG = 10 marc

Éire: Topaic 4

Cinsealacht choilíneachta á bunú, 1660-1715

- A1. Sasana (3M) agus Albain (3M) 6M
- A2. Aon mhíniú bailí AMHÁIN 6M
- A3. Aon mhíniú bailí AMHÁIN 6M
- A4. Aon mhíniú bailí AMHÁIN 6M
- A5. Na Péindlíthe 6M
- B - Uasmhéid MC = 20 marc Uasmhéid MG= 10 marc
- C - Uasmhéid MC = 30 marc Uasmhéid MG = 10 marc

Éire: Topaic 5

An choilíneacht in aghaidh na ríochta – teannais in Éirinn i lár an ochtú haois déag, 1715-1770

A1.	Reoigh siad sa talamh/Rinneadh práib díobh/Scríosadh iad	6M
A2.	Ganntanas na bprátaí síl	6M
A3.	Na bochtáin	6M
A4.	Aon fhreagra bailí	6M
A5.	Aon chúis bhailí AMHÁIN	6M

B - Uasmhéid MC = 20 marc Uasmhéid MG= 10 marc

C - Uasmhéid MC = 30 marc Uasmhéid MG = 10 marc

Éire: Topaic 6

Deireadh na ríochta Éireannaí agus bunú an Aontais, 1770-1815

A1.	Parlaimint (3M) 1780 (3M)	6M
A2.	Muintir na hÉireann/Rí, Tiarnaí agus Comóntaigh na hÉireann	6M
A3.	Parlaimint na Breataine	6M
A4.	Séú hacht de chuid Sheoirse I	6M
A5.	Diothaíodh í/Comhchuimsíodh i bParlaimint na Breataine í/Acht an Aontais	6M

B - Uasmhéid MC = 20 marc Uasmhéid MG= 10 marc

C - Uasmhéid MC = 30 marc Uasmhéid MG = 10 marc

ROINN 3: AN EORAIP AGUS AN DOMHAN MÓR (200 marc)

Ceisteanna ar dhá cheann de na sé thopaic thíos.

An Eoraip agus an domhan mór: Topaic 1

An Eoraip ón Athbheochan go dtí an Reifirméisean, 1492-1567

A1.	Maide a bhí clúdaithe le giúrainn	6M
A2.	27 léig	6M
A3.	Carbhail	6M
A4.	Ní bhfuair	6M
A5.	Aon chúis bhailí AMHÁIN	6M
B -	Uasmhéid MC = 20 marc	Uasmhéid MG= 10 marc
C -	Uasmhéid MC = 30 marc	Uasmhéid MG = 10 marc

An Eoraip agus an domhan mór: Topaic 2

Creideamh agus cumhacht: polaitíocht sa séú haois déag déanach, 1567-1609

A1.	Siar ó Plymouth	6M
A2.	I ngar do Calais	6M
A3.	Cath an lá ar fad/Sampla ar bith de bhearta an lae	6M
A4.	Mar nach ndearnadh “mórán dochair” dá gcuid long	6M
A5.	Aon chúis bhailí AMHÁIN	6M
B -	Uasmhéid MC = 20 marc	Uasmhéid MG= 10 marc
C -	Uasmhéid MC = 30 marc	Uasmhéid MG = 10 marc

An Eoraip agus an domhan mór: Topaic 3

Éiclips na Sean-Eorpa, 1609-1660

A1.	Aon chúis bhailí AMHÁIN	6M
A2.	Creach	6M
A3.	Dódh Magdeburg	6M
A4.	‘an chathair mhór bhreá’/‘an chathair uasal cháiliúil’/‘a raibh an tír ar fad mórtasach aisti’	6M
A5.	Cath Phrág/Síocháin Westphalia/Aon toradh BAILÍ eile ón mbliain 1648	6M
B -	Uasmhéid MC = 20 marc	Uasmhéid MG= 10 marc
C -	Uasmhéid MC = 30 marc	Uasmhéid MG = 10 marc

An Eoraip agus an domhan mór: Topaic 4
An Eoraip le linn ré Louis XIV, 1660-1715

- A1. Dover (3M) 29 Bealtaine 3M) (6M
A2. Greenwich 6M
A3. Chaith siad iad féin go sollúnta ag a chosa/Thug siad móideanna ceana agus dílseachta 6M
A4. Labhair sé leo agus miongháire air 6M
A5. Muintir Stíobhaird 6M
- B - Uasmhéid MC = 20 marc Uasmhéid MG= 10 marc
- C - Uasmhéid MC = 30 marc Uasmhéid MG = 10 marc

An Eoraip agus an domhan mór: Topaic 5
Impireachtaí á mbunú, 1715-1775

- A1. Sclábhaithe 6M
A2. Lúitéiseach/D'umhlú sé dó agus é cúpla slat uaidh 6M
A3. Gach gné den obair a mhaoirsiú/Tuairisc a thabhairt ar gach cúinse d'úinéir na plandála 6M
A4. Go héagórach (gan aon éisteacht chóir)/Go brúidiúil (céasadh agus pionós) 6M
A5. Aon chur síos réasúnta ar réim Impireacht na hÍsiltíre 6M
- B - Uasmhéid MC = 20 marc Uasmhéid MG= 10 marc
- C - Uasmhéid MC = 30 marc Uasmhéid MG = 10 marc

An Eoraip agus an domhan mór: Topaic 6
Impireachtaí faoi réabhlóid, 1775-1815

- A1. Chun airm a iarraidh 6M
A2. Mar gur lig 5,000 trúpa chóngaracha orthu féin nach bhfaca siad é 6M
A3. Ceathrar 6M
A4. 100 6M
A5. Aon chúis bhailí AMHÁIN go raibh titim an Bastille tábhachtach 6M
- B - Uasmhéid MC = 20 marc Uasmhéid MG= 10 marc
- C - Uasmhéid MC = 30 marc Uasmhéid MG = 10 marc

